

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska nica št. 8 (iskarna I. nadst.). Uradno ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30.—

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petstvestica 30 vin., pogojen prostor, poslani in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravnistvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 622.

V Ljubljani, v četrtek dne 3. julija 1913.

Leto III.

Nova vojna na Balkanu.

Včerašnji zavezniki in bratje so danes sovražniki. In ni je grde besede, ki je ne bi drug drugemu zalučili v obraz, in ni je hudobije, ki je ne bi podtekli drug drugemu. Ni ga zločina tako podlega in gnusnega, da ga ne bi očitali Grki Bolgarom, Bolgari Srbom, pa zopet Srbi Bolgarom. In kakor so se glasile še prav pred kratkim poročila o bojih s Turki, tako se zdaj opisujejo uspehi in neuspehi včerašnjih tovarišev in prijateljev: Kdor se je moral umakniti, pripoveduje o desetkratni premoči nasprotnika, kdor je dosegel košček uspeha, opisuje »divji beg«, v katerega je pogljal premaganega.

Tako neverjetno se zdi vse to človeškemu razumu, da bi najrajši smatral vse skupaj za brezprimeren bluff, za mistifikacijo zapadno ameriškega sloga, ali pa za fantastične sanje. Ali o resnici, o vojni, ki ni vojna, pa vendar preliva kri in mori in kolje kakor prava vojna, kljub temu, da je ni nihče napovedal, kljub temu, da so sovražniki še vedno uradno zavezništvo, ni dvomiti. Na Balkanu streljajo in sekajo, odvažajo ranjence in pokopavajo mrtve kakor pred par meseci, ko so gonili polumesec iz Evrope in osvobodili kristjane. Tu ni nič fantazije, nič sani, nič pravljice; barbarična vojna je kruta, živa resnica. Zalostna ali ne — resnica je.

Ali pa je ta krvava satira res tako nova v zgodovini, da mora zbuhati le presenečenje in začudenje? Mar se niso bojni zavezniki že davno pred balkansko vojno že pogostoma stopili na zmago, kadar je prišlo do delitve plena kakor roparji v šumi, kadar so slekli popotnika?

Strmenje ob drugi balkanski vojni prihaja ponajveč odtod, da se je prva balkanska vojna zlasti pri nas napačno razlagala. Ko so Balkanci razvili svoje zastave proti Turkom, je bila to »sveta vojna«; vsa usta so bila polna »svobode«, iz vseh peres je kapalo navdušenje za »slovanstvo«, ki vstaja iz groba; in kdor ni z vsemi trobentami pozdravljal klanja, so ga hipoma razglasili za Turka.

Vojna balkanskih zaveznikov pa je imela ves drugačen značaj, kot so ji ga pripisovali navdušeni slovanski bratje. Prav nič ne dvomimo, da je šlo slovanskemu in grškemu prebivalstvu v Makedoniji in Traciji za osvoboditev; in ker sami niso bili dovolj močni za vstajo, so pozdravljali zaveznike kakor svoje odrešitelje. Tudi med ljudstvom na Bolgarskem, v Srbiji, na Grškem je gotovo živela ideja, da se ima streti turški jarem. S te plati je imela vojna značaj revolucije.

Tisti pa, ki so vodili vojno, so se z radostjo posluževali teh idej, ker so z njimi čudovito prijetno zakrili svoje lastne namene, ki so bili od svobode oddaljeni kakor severni tečaj od južnega. V tej vojni so krvaveli balkanski narodi, ali vodile so jih balkanske dinastije in vlade. Narodom je šlo za svobodo, dinastijam je šlo za moč, za hegemonijo.

Ko je bila vojna s Turčijo končana, je bil dosežen cilj za narode. Utrditev balkanske zveze bi jim bila zagotovila uspeh in uživanje plovov, zgradila bi bila jez zoper tuje poželjivosti in pospešila bi bila notranje delo, za katero je treba miru. Za dinastije je bila zmaga nad Turčijo le prva etapa do njihovih ciljev. Petru in Ferdinandu in kakor se imenuje ta zalega, je bila balkanska zveza samo sredstvo za prvo povečanje svoje moči; ko je bilo Turčiji iztrgano ozemlje, ki se ji je moglo vzeti, je postala

kronanim spekulantom zveza zapreka. Ferdinand hoče biti car velike Bolgarske — če bi ga bilo svoj čas zaneslo v Mongolijo namesto na Balkan, bi se navduševal za veliko Mongolijo — Petar želi več oblasti in zaradi tega veliko Srbijo, Konstantin s svojo »čisto helensko krvjo« v germanskih žilah pa čuti enako živo potrebo velike Grške. Najrajši bi bil vsak izmed teh simpatičnih avanturistov car vsega Balkana.

Za svobodo balkanskih narodov ne bi bilo nikjer toliko prostora, kolikor v tesni balkanski zvezi, v kateri bi meja med Srbijo in Bolgarsko pomenila prav toliko kolikor meja med Hrvaško in Slavonijo ali pa med Dolenjskim in Notranjskim. Za neodvisnost balkanskih narodov ne bi bilo nikjer toliko garancije, kolikor v balkanski zvezi, ki bi bila prava velesila. Ali v taki zvezi bi bili Ferdinand in Petri in Konstantin dekoracije brez posebnega pomena. In zaradi poželjivosti teh importiranih gospodov se morajo balkanski narodi še enkrat klati in uničevati.

Poročila pripovedujejo pač veliko o »narodni volji«, iz katere se je baje porodila ta vojna. Ali ta mitična narodna volja ni dejansko nič drugega kakor spretno izrabljeni sovražni nacionalizem in pustolovski duh soldateske, katerega po cele tedne krmili s hinavskimi frazami o interesih domovine, za katerimi se enako skrivajo interesi častihlepnih generalov, kakor interesi Koburžanov na eni in Karagorgjeviča na drugi strani. Umetno se je že marsikatera vojna napravila »popularno«, pa jo je ljudstvo preklinjalo iz dna srca, čim se je iztrežnilo. In z opajanjem ljudstva niso na Balkanu varčevali. Že koncentracija vojaštva po končani vojni, ko je vse pričakovalo demobilizacijo, so pripravljali nervoznost, ki je morala med četami tem bolj naraščati, čim dalje so branili verzivnost povratek domov. S takim dolgotrajnim vznemirjanjem ljudi se naposled že lahko ustvari razpoloženje, iz katerega prihaja nazadnje le še ena obupna zahteva: Konec na kakršenkoli način! Vesti, da so bolgarski rezervisti demonstrirali, češ: Pošljite nas domov ali pa na vojno! — so že verjetne. Nikakor pa ne dokazujejo bojne volje, temveč obup, kateremu je navsezadnje klavnicca ljubša od neskončne bede v trajni negotovosti.

Angleški kralj Jurij je pred nedavnim dejal balkanskim poblaščenecem, da bi bila nova balkanska vojna zločin. Te vojne še ni, kajti še sede poslani zaveznikov v Belgradu in Sofiji, v Atenah in na Cetinju. Vojna še ni napovedana. Ali že to, kar se je zgodilo doslej, je zločin. Krivda pa zadene one, ki mislijo, da bodo želi na tleh, pognojenih s krvjo »svojih« narodov, in njih zunanje podpihovalce. Neplodno je sedaj raziskavanje, kdo je pričel. Militarizem je na obeh straneh silil v kri; na kateri strani je počila prva puška, je pa precej irelevantno.

Jasno mora biti sedaj tudi kratkovidnim, da se Balkan ni osvobodil z balkansko-turško vojno. Tudi če se iz sedanjih bojev izleže prava vojna, ne prinese nikomur svobode. Za osvoboditev narodov je treba drugačnih pogojev. Balkanski narodi jih bodo že še spoznali; le kravovo drag je ta študij. Ali grenke izkušnje jim bodo pokazale, da je narodova svoboda le v sili ljudstva utemeljena. Šele kadar zmaga to prepričanje, bo tudi Balkan svoboden.

Statistika srednjih šol na Slovenskem in v Istri.

Dijaki po narodnosti.

V nobeni teh dežel število slovenskih dijakov po odstotkih ne dosega odstotkov slovenskega prebivalstva. Še slabše je pri Hrvatih v Istri. Posebno zaostajamo oboji v številu realcev, ki je pri Slovencih na Štajerskem in Koroškem ter pri Hrvatih prav neznatno.

V primeri s prejšnjim šolskim letom je narastlo število slovenskih gimnazijcev na Kranjskem absolutno za 87, relativno za 0.39 %, realcev pa je 7 ali za 0.48 % manj. Na Spodnjem Štajerskem je gimnazijcev 19 ali za 0.49 % več, realcev je v Mariboru isto število, relativno pa za 0.06 % manj. Na Koroškem je gimnazijcev 7 ali za 0.44 % več, realci v Celovcu 3 ali za 0.59 % manj. Na Primorskem je gimnazijcev 122 ali za 1.47 % več, realci pa 4, relativno za 0.52 % manj. Hrvatskih gimnazijcev je na Primorskem sicer 26 več, toda relativno za 0.16 % manj, realci so 4 ali za 0.29 % manj.

Na 10.000 prebivalcev pride v teh deželah 53.2 srednješolcev, torej manj nego povprečno v celi Avstriji: pri Hrvatih 19.2, Slovencih 33.7, Nemcih 78.5, Italijanih 91.7.

V posameznih deželah pride na 10.000 prebivalcev ene narodnosti srednješolcev iste narodnosti: na Kranjskem Slovencem 50.1, Nemcem 189.5, na Spodnjem Štajerskem Slovencem 15.4, Nemcem 131.3; na Koroškem Slovencem 13.6, Nemcem 42.2; na Primorskem Slovencem 86.9, Hrvatov 17.9, Nemcev 228, Italijanov 90.8.

Številno razmerje gimnazijcev in realcev se je pri Slovencih in Hrvatih v preteklem šolskem letu še poslabšalo. V celi Avstriji pride letos na enega realca 2.17 gimnazijcev, v teh de-

želah lani 2.27, pri Slovencih 4.36, Hrvatih 7.22, Nemcih 1.94, Italijanih 1.28.

Realna smer je zastopana še v realni gimnaziji, a tudi v tej ni mnogo Slovencev. Od 1160 realnih gimnazijcev v teh deželah je bilo Slovencev samo 56, Hrvatov 82, Nemcev 439, Italijanov 576.

Celotno število slovenskih gimnazijcev v teh deželah je bilo 3395, realcev pa 779. V tem so vštete tudi deklice privatistkinje na srednjih šolah. Razen tega pa je še nekaj Slovencev raztresenih po graških in drugih štajerskih srednjih šolah. Po vsem tem je slovenskih gimnazijcev 3329, realcev 783, skupaj 4112.

Nekaj bi jih še bilo v sosednjih hrvatskih srednjih šolah, zlasti v Varaždinu in Sušaku, a njih število se ne da dognati, ker hrvatske srednje šole žalibog ne vodijo narodnostne statistike dijakov. Posamezni so že znabiti raztreseni po ostalih avstrijskih kronovinah, a veliko jih ne more biti.

Leta 1908. je bilo v teh deželah slovenskih gimnazijcev 2703, realcev pa 745. Število gimnazijcev je torej narastlo v 4 letih za 626 ali za 23.16 %, realcev pa, katerih imamo že od nekdaj premalo, samo za 38 (5.1 %).

Sicer imamo Slovenci še vedno razmeroma manj srednješolcev kot drugi narodi, zlasti Nemci in Italijani. Vendar moramo opetovano poudarjati, da imamo gimnazijcev že preveč, posebno na Kranjskem. Ako bi bil naš narod bogat in bi se absolvirani dijaki posvetili produktivnim poklicem, bi morali le pozdravljati veliko število srednješolcev, ker se s šolanjem v obče širi znanje in kultura ter bi bilo koristno, če imamo čim več izobražencev v vseh pokli-

cih. Žalibog pa ni tako. Kdor je nekaj let presegel po gimnazijskih klopih, se ne mara več baviti s poljedelstvom in obrtom ter množi vrste slabo plačanega inteligenčnega proletariata. Na visokih šolah imamo večinoma juriste in filozofe, več, kakor jih dobi primerne kruha v domovini. Izven domovine naših juristov ne rabijo, filozofov pa le malo. Ako bi imeli zdravnike, inženirje, živinozdravnike itd., ti bi zdaj lahko dobili službo na Balkanu. Toda teh imamo sami premalo.

Zmaga holandskih socialistov.

Amsterdam, 28. junija.

Klerikalizem na Holandskem je uničen. To so pokazale zadnje volitve v holandski parlament. Pri glavnih volitvah so dobili socialistični kandidati 82.000 glasov in 7 mandatov, pri ožjih je glasovalo za kandidate socialno demokratične stranke 144.000 volilcev, ki so izvolili 18 socialističnih poslancev. Klerikalci so imeli v prejšnjem parlamentu 59 poslancev, sedaj so obdržali le 45 mandatov. Od teh 45 klerikalnih poslancev desnice moramo pa odšteti še tri, ki so bili izvoljeni v nasprotju z uradnimi vodstvom klerikalne stranke in ki so precej nezanesljivi za klerikalno politiko.

Desnica, v kateri so združene tri klerikalne stranke, je izgubila torej 14 mandatov. Najhuje je prizadeta takozvana »protirevolucionarna stranka«, stranka klerikalnega protestantizma in bivšega ministra reakcionarca Kuyperja. Ta stranka je imela v prejšnjem kabinetu, ki je sedel po volitvah takoj demisioniral, od osem ministrov štiri in je pri teh volitvah izgubila devet mandatov, obdržala le dva. Od strank meščanske leve se je še najbolje godilo pri volitvah stranki veleindustrijalcev, ki je sicer močno konservativna, a se nazivlja liberalno. Pri ožjih volitvah so ti sklenili kompromis s socialisti, a so se morali zavezati, da bodo podpirali v parlamentu predlogo za splošno in enako volilno pravico in predlogo za delavske pokojnine.

Sploh so se pri ožjih volitvah podpirali liberalci in socialisti vzajemno. Vezala jih je skupna želja, da osvobode deželo nazadnjaškega klerikalizma. Klerikalci so izdali za ožje volitve parolo: ne glasovati v bojih med liberalci in socialisti. A klerikalni volilci niso mnogo upoštevali tega gesla, zakaj od šestih mandatov, ki smo jih priporili v boj z liberalci, smo najmanj štiri dobili vsled tega, ker so pri ožjih volitvah glasovali krščanski delavci za socialno

Zato moramo odločno nastopiti proti enostranskemu množenju naših gimnazijcev. Treba je javnost poučiti in odsvetovati na Kranjskem gimnazijski študij, nasvetovati kvečjemu realke, zlasti pa meščanske in razne strokovne šole, kakor obrtne, poljedelske itd. Predvsem pa je dolžnost srednješolskih profesorjev, da s pravično strogostjo izbirajo sposobne in odstranujejo manj sposobne dijake iz gimnazij. S tem koristijo splošnosti, a tudi prizadetim posameznikom bolj kakor z neumestno popustljivostjo.

demokratske kandidate. Že pri glavnih volitvah je mnogo klerikalnih delavcev zapustilo svojo stranko in šlo z nami v boj.

Število mandatov, ki jih je priporila naša stranka, se krije skoraj popolnoma s procentnim številom oddanih glasov, ki jih je dobila stranka pri glavnih volitvah; dobili smo skoraj 19 odstotkov oddanih glasov in imamo 18 mandatov, vseh mandatov je pa sto. Naša frakcija bo v novem parlamentu ojačena z mnogimi izvrstnimi sodniki. Tako so izvoljeni znani odvetnik dr. Mendels, tajnik zavarovalnice proti nezgodam dr. Sannes, bivši črkostavec Spiekman, ravnatelj občiskega urada za posredovanje služb v Amsterdamu inženir Albarda, ti vsi niso le odlični socialisti, temveč tudi izvrstni agitatorji.

Žal, da imamo še štiri naknadne volitve, ker sta sodruga Troelstra in Mendels izvoljena dvakrat, sodrug Spiekman celo v treh volitvah okrajih, to pa zato, ker smo pridobili volilne okraje, o katerih se nam še sanjalo ni, da bodo že pri teh volitvah naši.

Mandate smo pomnožili zlasti v velikih mestih. V stari zbornici smo imeli le tri zastopnike velikih mest — vseh je devetajst — sedaj imamo devet: štiri v Amsterdamu, tri v Rotterdamu, enega v Utrechtu in enega v Haagu.

O izpremembi, ki se bo morala izvršiti pri teh volitvah v vladi, ni še mogoče govoriti. Klerikalizem je sicer potisnjen v kot, a težkoča je v tem, da imajo liberalci le dobro tretjino mandatov, socialisti pa odločno odklanjajo vsako mesto v ministrstvu. Ali naj pride kakršenkoli kabinet, v najkrajšem času bo moral izvesti splošno volilno pravico in pokojnine za delavce (vsak delavec, ki je star 70 let, naj dobi iz državne blagajne po 2 goldinarja na teden). Če pa ministrstvo ne bo izpolnilo teh zahtev, tedaj bo imelo v vedno naraščajoči socialni demokraciji neizprosne nasprotnika.

Ljubljana in Kranjsko.

— Za Srbe ali za Bolgare — to vprašanje muči zdaj marsikatero slovenskega rodoljuba, nevedočega, naj li nakloni svoje simpatije na to ali na ono plat. Ko so šli skupaj proti »dednemu sovražniku« Turku, je bilo lahko, Takrat so bili Srbi in Bolgari v enaki meri naši bratje, takrat se je zasvetila na Balkanu slovanska zvezda, ki je tudi naša zvezda, z zmaganji pri Kumanovem in Kiru Kilisu je bilo tako, kakor da so se tam tepli naši kranjski fantje, slovanska vzajemnost je slavila triumfe, in cvetel je šel v slast kakor že davno ne. Kako zdaj revidirati sorodstvo, ko se je izneznada vse tako brutalno izpremenilo? Kako zavzeti patriotsko stališče napram bratomorni vojni, komu podariti svoje slovansko srce in komu svojo slovansko kletko? Za brate Srbe? Ali za brate Bolgare? Enemu ali drugemu bi bilo treba odpovedati bratstvo: toda komu? Če bi človek že za gotovo vedel, kdo bo zmagal, bi bila stvar olajšana. Ali to vedo doslej morda v nebesih, in še to ni gotovo. Če so Bolgari napadli Srbe, je to neslovansko; tako bi se dalo konstatirati nekakšno prepričanje zoper Bolgare, ki itak niso pristni Slovani, ampak le slavizirani Mongoli. Ali Srbi se paldajšo z Grki in menda celo z Rumuni zoper Bolgare, ki so navsezadnje danes vendarle Slovani in smo bili že popolnoma pozabili, da so bili nekdanj nekaj družega. Če se bodo dalje tepli, bo treba govoriti o zmagah in porazih; in to bo zopet kočljiva reč. Dokler so se ravnsali s Turki, smo lahko o obeh pripovedovali, da so brezprimerni junaki. Bolgarske zmage so bile sijajne in srbske zmage so bile sijajne. Bolgarska hrabrost je bila čudovita, in srbska hrabrost je bila čudovita. Kako bo to sedaj, ko vendar ne bosta mogli obe čudovitosti ob enem enako sijajno zmagovati? Saj če naklonimo enemu delu svoje simpatije, že iz principa ne smemo drugemu priznavati sijajnih zmag in hrabrosti in junaštva in drugih takih lepih lastnosti. Težava je tem večja, ker nam balkanski bratje sami pripovedujejo drug o drugem, da so sami barbari, divjaki, roparji, pravzaprav barabe. Ne le v časopisih, ampak celo v uradnih izjavah pripovedujejo, kako bratje na drugi strani požigajo, more, skrunijo dekleta in žene in uganjajo lopovščine, katerih si ne more navadna fantazija niti izmisliti. Strašno nerodna zagata je to, in večini rodoljubov dela silne priključke. Le nekateri bolj resolutni, ki si ne obremenjujejo glave s prekritežnim mišljenjem, so se hitro odločili, pa udrlijo po Bolgarih, kakor da prepisujejo Ribarčeve članke... Človek bi se v teh časih zahvalil bogovom, da ni rodoljub in mu ni treba formu-

lirati vprašanja tako po slovansko: Za Srbe ali za Bolgare? Mi, ki smo samo brezdomovinski socialisti, lahko ohranimo svoje simpatije enim in drugim, ker vemo, da niso narodi zakrivali zločina, ki se vrši na Balkanu, in poznamo krivce, katerim ni ime ne »Srbi« ne »Bolgari«. Poznamo jih in se nismo zanje navduševali, ko je bilo navdušenje za dolgozono in rdečeno kralje oblatelo in ko se je pisala kronika, kakor ga so zmagovali na balkanskih bojiščih le oficirji od majorja navzgor. Poznamo šoviniste, ki so hujskali Srbe proti Bolgarom in Bolgare proti Srbom pred vojno, kakor jih hujskajo zdaj, in nikdar jim nismo izražali svojih simpatij. Ali Srbom in Bolgarom, to se pravi narodom, ki jih izrabljajo tirani in šovinisti, goneči jih v nesrečo, tudi sedaj ne odrečemo svojih simpatij. Prišel bo dan, ko bodo Srbi in Bolgari zopet bratje; ali kadar bo mogoče tako splošno govoriti o »Srbih« in »Bolgarih«, bo odklenalo onim, ki jih danes lahko še gonijo kakor čredo v smrt in zločin.

— Za »Zarjo«! Prosimo vse dosedanje naročnike, naj med svojimi znanci razširijo naš list, kolikor jim je le mogoče. Vsak naročnik naj vsaj samo enega pridobi. V interesu naročnikov je, da se število odjemalcev lista poveča. S tem se omogoči razvoj lista, od česar bodo imeli dobiček ravno njegovi čitatelji in naročniki. — Povsod pa zahtevajte »Zarjo« — v kavarnah, gostilnah, brvninah, Kjer je še nimajo, skrbite, da se na njo naroče. V drugem polletju 1913 naj se število naročnikov vsaj za 50 % poveča!

— Konsumno društvo za Ljubljano in okolico praznuje letos 12. julija petletnico obstanka s tem, da sklicuje izredno zborovanje delegatov za Ljubljano in okolico v Ljubljano dne 13. julija, na Savo za gorenske filiale pa 20. julija. Obeh zborovanj dnevni red bo: 1. petletni obsto, 2. nadaljno delo. — Konsumno društvo za Ljubljano in okolico je bilo ustanovljeno 12. julija 1908; ustanovni občni zbor se je vršil ta dan! I. redni občni zbor pa se je vršil 15. septembra 1908. Prva prodajalna se je otvorila oktobra 1908. Danes ima društvo 10 prodajal in eno pekarno.

— Tiskovni sklad za »Zarjo«! Vse sodruge, ki so se jim nabiralne pole doposlate, prosimo, naj čvrsto delujejo, da bo rezultat čim lepši! Med sodruge železničarje v Ljubljani so se pole razdelile še le te dni iz strokovnega tajništva po naročilu železničarskega tajništva iz Trsta.

— Jugoslovani v Litiji. Ljubljanska podružnica jugoslovanskih železničarjev je sklicala v nedeljo 29. t. m. shod po § 2 v Litiji. Dnevni red je bil: Položaj železničarjev. Poročevalec je bil skladiščni mojster g. Mlakar iz Ljubljane. Ude-

izba je bila nad vse klaverna. Iz proge od Laz do Litije je prišlo okolo 20 železničarjev, med temi je bilo šest članov socialistične strokovne organizacije. Iz litijske postaje pa sploh ni bilo nobenega, ker niso dobili vabil. Vabila bi bil moral razdeliti uravnavalec proge g. Čebel, a ta jih je razdelil le med delavce svoje skupine, drugim ne. Zakaj da ni razdelil vabil med vse delavce, to vemo zavedni železniški delavci prav dobro. Gospod Mlakar je dokaj časa čakal, da bi bila večja udeležba, a ker je videl, da čaka zaman, je otvoril sestanek in pričel na dolgo in široko hvaliti jugoslovansko zvezo železničarjev. Slišali smo, kakšne neprecenljive zasluge ima že zveza za železničarje (naštel jih ni), kako da se širi od Trsta do bele Ljubljane in sploh po vseh slovenskih pokrajinah do Maribora, kjer ima zveza že dosti članov. Tako je nekaj časa klobasal, potem je pa prišel na pravi tir, namreč: obrekovanje socialistične organizacije železničarjev. Pravil nam je, da organizacija železničarjev sploh še ni prav nič storila za železničarje, da nima denarja, sploh da se ne ve, kam izginalo prispevki železničarjev, čeprav so tako visoki in kadar je treba poslati delegata na konferenco, beračijo za delegacijo med železničarji. Socialisti, da so združeni z Nemci, Italijani, Hrvatit itd., samo da škodujejo slovenskim delavcem. Socialisti, da so pomagali ustanoviti šulferajnsko šolo v Šiški, v Trstu pa podpirajo kamoro. Gospod poročevalec je potem začel blatiti sodruga Kopača, ki je Jugoslovonom trn v peti in naš dnevnik »Zarje«. Povedal je, da »Zarje« obrekuje, ker ne pusti pri miru ne njega ne gospoda Johana Škerjanca, ki ima tako velike zasluge za zvezo jugoslovanskih železničarjev. Povedal je senzacionalno novico, da preganja postajenačelnik na Pragerskem slovenske delavce. (O tem je »Zarje« že zdavnaj poročala.) — Ne bi toliko poročali o Mlakarjevem govoru, ali da spoznamo železničarje, s kakšnimi frazami opletajo okolo sebe Jugoslovani, kadar je na dnevnem redu »Položaj železničarjev«, zato smo to storili. Mlakarju je odgovarjal sodrug Sinkovec in mu najprej povedal, da je g. Mlakar popolnoma prejel dnevi red in se ni prav nič dotaknil delavskega vprašanja. To kar je povedal g. Mlakar nima nikakršnega pomena za železničarje, ker ti pričakujejo od svoje organizacije izboljšanje svojega bednega položaja, za kar se pa jugoslovanska zveza dosti ni pobričala. Ko je sodrug Sinkovec vprašal g. Mlakarja, kako da so se meščanske stranke obnašale v parlamentu, ko je bilo treba glasovati za 17 milijonski Tomschikov predlog, tedaj je gospod Mlakar priznal, da ni namen današnjega sestanka, da bi se pečal s širšo politiko. Med tem, ko je gospod Mlakar pripovedoval, da se jugoslovanskim železničarjem ni treba bržgati za to, kaj uganjajo njihovi poslanci na Dunaju, se je zadržal na sodruga Sinkovca popolnoma indiferentni delavec Končar, da ni treba zagovarjati socialističnih demokratov. Vsled tega medklica se je začel splošen preprič, ki je bil g. Mlakarju najbolj všeč, ker mu ni bilo treba odgovarjati na vprašanja sodruga Sinkovca. Sestanek se je med prepričom zaključil, gospod Mlakar pa naj bo prepričan, da njegove fraze niso napravile najmanjšega vtiska.

— **Nesreča na Ljubljani.** Utopljenka je 17letna hčerka g. Jegliča, Zorka Jeglič, dijalkinja petega razreda I. državne gimnazije. Utopljenke še dosedaj niso dobili niti v Ljubljani, niti v Gruberjevem kanalu, dasiravno so jo čolnarji vse popoldne skrbno iskali. Včeraj zjutraj so našli pri zatvornicah v Gruberjevem prekopu le njen slaminik.

— **S ceste.** V torek popoldne se je pred pošto splašil konj nekemu posestniku iz Brezovice in divjal po Franca Josipa cesti na Bleiweisovo cesto. Tam je zadel v nasproti mu došli voz posestnika Ivana Dovča iz Šiške. Le-ta je vsled sunka padel z voza ter se na glavi znatno poškodoval, posestniku splašene konja se je pa pri vozu zlomilo oje, konj sam se je pa na nogah poškodoval.

— **Umrlj so v Ljubljani:** Marija Majdič, postrežnica, 49 let. — Franc Levec, sin pekovskega pomočnika, 14 dni. — Marija Istenič, šivilja, 55 let. — Marija Knoblehar, bivša kuharica, 67 let. — Oskar Kamenšek, bivši realni suplent, 30 let. — Peter Rozman, posestnikov sin, 2 leti in pol. — Marija Menart, gostija, 55 let. — Marija Grablovic, mestna uboga, 49 let. — **Kinematograf »Ideal«.** Ne zamudite si najni spored. »Cowboy, milijonar«, je izborna ameriška veseloirga, z zdravim ameriškim humorjem. Tudi ostali spored splošno ugaja. — Jutri specialni večer »Če je sila največja...«, Nordiskdrama. — V soboto ameriška drama »Beneški trgovec«.

Stajersko.

— **Trbovlje.** V nedeljo, dne 29. junija je priredil rudarski pevski zbor »Vzajemnost« na dvorišču Delavskega doma pevsko veselico, katere se je udeležil bratski pevski zbor rudarjev in Hrastniku in pevski zbor steklarjev v Hrastniku. Nalašč za to čez celo dvorišče pripravljeni listnati šotor je bil premajhen, da bi zadostoval množici, ki je prihajala na lepo priredbo. Petje pevskega zbora v Trbovljah, rudarskega pevskega zbora iz Hrastnika in pevcev steklarjev iz Ljubljane, igra »Mutasti muzikanti« in godba organiziranih rudarjev pod vodstvom sodr. Stanka Kolenca je žela živahen aplavz. Tudi druge priredbe kakor »ganjanje graha«, »Herkules« itd. so prinesle mnogo zabave. Veliko smeha in dobrega razpoloženja je povzročil »Čarovnik v čarovnem vrtu«. Zahvaljujemo se tem potom v prvi vrsti pevovalni sodr. Balogu, ki je spretno vodil tri pevske zборе, sodrugom pevcem rudarskega pevskega društva iz Hrastnika, sodrugom pevcem pevskega zbora steklarjev iz Hrastnika, za njih solidarno sodelovanje, godbi, diletantom in diletantinjam in vsem, ki so pripomogli povzdigniti veselico rudarskega pevskega društva »Vzajemnost«. Vse po vsem je vladalo v nedeljo na dvorišču Delavskega doma

med delavstvom veliko veselje, akoravno so prišli od klerikalcev nahujskami lumpje v nočni uri kaliti mirno delavsko priredbo. Ker se pričanja tudi pri nas delavstvo dramiti in uvideva, da nima ničesar pričakovati ne od klerikalcev, ne od liberalcev, pa si pridobiva dannadan več samostojnosti, narašča sovraštvo od strani klerikalcev in liberalcev proti delavstvu od dne do dne. Kljub temu se zavedno organizirano delavstvo v Trbovljah ne ustraši hlinavske, lažnjive, obrekovalne in denunciatorične agitacije nasprotnikov, in bo še z večjo vnemo delalo za pridobivanje vedno večje in večje samostojnosti in neodvisnosti od klerikalnih denunciantov. Nedeljska veselica je pokazala, da se pričena tudi pri nas v Trbovljah uresničujeva geslo: Delavci k delavcem!

— **Mlad morilec.** Iz St. Jerneja nad Muto poročajo: V petek je zaklal 13letni Luka Thomas, gostiški sin, 4letno Micko Pušnik, posestnika hčer v St. Jerneju nad Muto. Starši fanti so bili pri Pušniku na dnu. Dekletce je šlo v gozd nabirat jagod ter je imelo kot igračo male orglice. Za njo je prišel deček ter hotel imeti od nje orglice. Ker mu jih deketce ni dalo, jo je vrzel na tla ter ji zadal s kuhinjskim nožem tri rane, na katerih je otrok na mestu umrl. Deček je še šolar šentjernejske šole in že od nekdanjako sirov in vedno oborožen z nožem.

— **Poizkušn samomor gimnazijca.** V Celju se je z revolucijem ustrelil v glavo 19 let staro sedmošolec celjske gimnazije Robert Grillich, ker je v šoli dobil slabe reče. Zadel se je pa slabo, in je upanje, da okrevaja.

— **Pod vlak.** V St. Janžu pri Vuzenici se je v četrtek vrgel pod vlak neka dekla iz St. Janža v samomorilnem namenu. Stroj jo je butil in vrzel ob skalnato steno. Brezvestno so odpeljali v slovenjegraško bolnišnico. Pravijo, da je malo upanja, da bi ostala pri življenju.

Goriško.

— **Krajevni politični odbor v Sempolaju** vabi vse sodruga na sestanek, ki bo nocoj ob 8. zvečer v gostilni Gradec. Ker je sestanek velike važnosti, vabimo vse sodruga iz bližnjih vasi, da se ga udeležijo.

— **Goriškim kmečkim volilcem v predreki!** (Dopis.) Nasprotniki delavskega gibanja in socialno demokratične stranke pripovedujejo vedno in povsod, da so delavci povzročitelji današnje strahotne druginje vseh življenjskih potrebščin, ker zahtevajo vedno višje meze in da so delavci vzrok, da primanjkuje kmetom delavcev na polju. S to lažjo hočejo odvrti kmete od socialno demokratične, češ, tudi vi kmetje morate plačevati one življenske potrebščine, ki jih ne pridelate sami, le zato dražje, ker zahtevajo industrijski delavci vedno višje meze. In vsled tega, ker so industrijski delavci boljše plačani od kmetijskih delavcev, drve delavci s kmetij v mesta in kmetom primanjkuje rok za obdelovanje kmetije. Ali delavski časopisje je že neštokrat dokazalo, da so povzročitelji današnje neznosne druginje veliki trgovski špekulantje in agrarni baroni, ki ne odnehaajo od avonjih carin. Kmetje si bodo izboljšali svoj položaj le na ta način, da se združijo v zadrage, ki bi bile v neposredni zvezi z delavskimi konsumnimi zadrugami. Svoje pridelke bi na ta način prodajali za višje cene, a svoje potrebščine bi si nabavljali v delavskih konsumnih zadrugah ceneješe kakor pri trgovcih in branjevcih. Ako n. pr. pridelka kmet mnogo krompirja, ga proda veletrgovcu po 5 do 6 vinarjev kilogram, veletrgovec pa prodaja konsumentom krompir po 10 do 12 vinarjev kilogram. Če bi pa kmetje imeli zadrage, priklopljene delavskim konsumom, bi prodali svoj pridelek za 2 do 3 vinarje višje pri kilogramu in delavec-konsument bi dobil od svoje zadrage tudi ceneješe. Torej bi imela dobiček oba, kmet in delavec. In tako bi bilo z vsemi drugimi pridelki. Kmet bi dobival od svoje kmetije večje dobičke, ne bi bil v vednih denarnih stiskah in ne bi se mu bilo treba izseljevati z domače grude. To naj premislijo goriški kmečki volilci sedaj, ko bo treba v naš deželni zbor poslati moške, ki bodo res zastopali njegove interese. Kmetovalci naj nadalje premislijo tudi to: goriški veleposelniki, 102 po številu, imajo pravico do 3 poslancev, volilci splošne kurije, ki jih je čez 20.000 in kjer volite tudi vi, kmetje, imajo tudi le 3 zastopnike v deželnem zboru. Kmečke volilce pozivljamo, da volijo 13. julija kandidate socialno demokratične stranke in obenem jih vabimo, da se udeležujejo naših volilnih shodov, kjer lahko razložijo svoje težnje.

— **Železničarski shod** se vrši v ponedeljek zvečer v veliki dvorani Delavskega doma. Na dnevnem redu je delovanje parlamenta in železničarske zahteve. Sodrugom priporočamo da izvrše čim živahnejšo agitacijo za ta važni shod.

— **Popravek.** Sklicevaje se na § 19. tisk. zak. prosim, da sprejmete, z ozirom na članek v »Zarji« od 28. junija, št. 618 »Dr. Stepančič prijatelj obrtnega šolstva« sledeči popravek: Ni res, da bil jaz kot zastopnik obrtne trgovske zbornice, na zaupno vprašanje zastopnika obrtnikov v Komnu, iz kakšnega razloga sem stavil predlog za zatvoritev nadaljevalne obrtne šole, odgovoril: »Žal mi je in proti mojemu prepričanju, toda nalog imam od deželnega odbora odnosno od Vašega poslanca dr. Stepančiča, da to predlagam. Ni res, da je dr. Stepančič kriv, da ni obrtno nadaljevalne šole v Komnu. Res je namreč, da je zastopnik obrtnikov že pri selji kuratorja videl, da sem jaz sam ob sebi stavil dotični predlog in da je slišal tudi tozadevni razlog, namreč, ker se ni šola pravilno otvorila in ker bi se v še ostale dobri ne moglo doseči ničnega smotra. — Gorica, dne 1. julija 1913. — Dr. Sturnig, uradnik trgovsko obrtne zbornice.

Shod železničarjev v Gorici.

Preteklo nedeljo so sklicali naši železničarji volilni shod. Udeležba na shodu je bila veličastna, tako od strani železničarjev, kakor tudi od strani drugih mestnih volilcev, tako, da

je bil prostorni vrt gostilne »Bella veduta« do zadnjega kotička zaseden. Shodu je predsedoval sodrug Anton Mozetič, v slovenskem jeziku je poročal sodrug Kopač in v italijanskem pa sodrug Golouh iz Trsta. Oba govornika sta obsojala dosedanje delovanje deželnega zbora in deželne odbora, ki sta pahnila deželo na rob propada. Omenjala sta krivični volilni sistem za goriški deželni zbor, ki so ga zmašile vladajoče stranke v deželi, in sicer tako, da jim je zagotovljena večina. Dokler se volilni red ne izpremeni, toliko časa si ne bo delavstvo priborilo v tem zboru primerno zastopstvo. Nastor volilnega reda za goriški deželni zbor so skrpučali gospodje, ki ob vsaki priliki naglašajo, da so demokratje. Goriško deželo so razdelili na dva dela: slovenski in italijanski. Slovenski del dežele voli 14 poslancev, italijanski pa 15 poslancev, skupaj 29 poslancev in virilist je goriški knezonadškof. Deželni zbor ima torej 30 poslancev. Poslanci, ki jih izvoli slovenski del dežele, so razdeljeni sledeče: 3 poslance iz splošne kurije (čez 20 tisoč volilcev) voli ves slovenski del dežele; 7 poslancev volijo kmečke občine in so razdeljene tako: dva poslanka voli toliminski okraj, 3 poslance voli goriška okolica in 2 poslanka voli kraški okraj, 1 poslanca izvolijo mesta in trgi in 3 poslance izvoli 102 (reci stotindva) veleposelnikov. Razen tega imajo volilno pravico vsi tisti volilci, ki volijo bodisi v kmečkih občinah, trgih in mestih in v veleposelstvu, tudi še v splošni kuriji. To splošno kurijo so gospodje v deželnem zboru določili za nemaniče, češ, da vsaj lahko poročajo, da so dali tudi delavcem nekoliko pravice; ampak gospodje so dobro vedeli, če bi bila splošna kurija razdeljena v okraje kakor n. pr. kmečke občine, bi se lahko zgodilo, da bi v enem ali drugem okraju delavstvo lahko dobilo svojega zastopnika.

Proti temu volilnemu sistemu se mora boriti delavstvo z vsemi močmi in dolžnost vsega zavednega delavstva je, da z glasovnico v roki izrazi svoje nezadovoljstvo napram korupciji, ki vlada danes v deželnem zboru. Končno sta govornika omenjala še, da je deželna uprava danes taka, da njeni dohodki kmalu ne bodo več zadostovali niti za pokritje upravnih stroškov, čeprav je goriškim davkoplačevalcem naložena doklada (na davkih) do 150 % (188 % op. dop.) in 120 % na vžitini. Priporočata vsem, da 13. julija oddajo svoje glasove edino le socialno demokratičnim kandidatom.

Po končanem volilnem shodu je sodrug Zidarič (Tržič) poročal o stanovskih zadevah železničarjev južne proge Trst-Kormin. Da se razmere urede, bo posvetovalni sestanek v Poljanu (Purlanija). Za delegata južne proge je bil izvoljen za ta sestanek sodrug A. Mozeitič.

Zbrani železničarji so po shodu še proslavili 25letno delovanje sodruga Kopača v slovenski socialno demokratični stranki in zlasti v organizaciji železničarjev.

Sodrugi Mozetič se je s krasnimi besedami spomnil tega dogodka in na kratko razložil delo sodruga Kopača v železničarski organizaciji v korist in blagor vsega pri železnici zaposlenega oboja. — Sodrugi Golouh je prevzel v italijansko nagovor sodruga Mozetiča. — Sodrugi Štolfa kot član goriškega izvrševalnega odbora, je naglašal v svojem govoru, da proslava sodruga Kopača ne sme biti omejena samo na železničarje; ampak hvaležno mu je

vse zavedno delavstvo na Goriškem, v imenu katerega izreka sodruga Kopača zahvalo za njegovo požrtvovalnost, želeč, da bi še mnogo let deloval v prid stranki in delavstvu. V imenu krminkskih sodrugov mu je častil sodrug Lorenzon. — V imenu tržiških sodrugov je govoril sodrug Zidarič. Lep prizor je bil, ko je stopila pred sodruga Kopača hčerka sodruga Čanče in v izbranih besedah izrazila čustva goriških železničarjev in mu izročila v imenu železničarske organizacije lep šopek svežih cvetic in lepo darilo v spomin, ki so mu ga poklonili organizirani železničarji. Ves ginjen se je sodrug Kopač zahvalil za čestitke. Naglašal je, da ni njegova zasluga, če so si železničarji nekoliko izboljšali svoj položaj, temveč v prvi vrsti je to zaslug organizacije same, potom katere si je delavstvo izboljšalo vse pridobitve. Spominjal se je svojih prvih sotrudnikov: Železnikarja, Etbina Kristana, Zavrnika in drugih, od katerih že marsikateri ni več med nami in sodruga Marna, ki je bil soustanovitelj prve železničarske organizacije v Trstu. Pozivljaj je navzoče, da naj se vsi oklenejo svoje stanovske organizacije in kadar bo videl, da so vsi železničarji združeni pod zastavo mednarodne organizacije, tedaj bo to zanj najlepše zaščenoje za vse delo.

Volilni shodi na Goriškem.

V petek 4. julija bo volilni shod ob 7. zvečer v Podgori v prostorih Štefana Breganta. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma.

V nedeljo 6. julija bo volilni shod ob 4. popoldne v Volčji Dragi v prostorih Ivana Kodermaca. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma.

Sodrugi! Agitirajte za kar največjo udeležbo na shodih.

Istra.

— **Nov »Delavski dom«** so otvorili v nedeljo v Miljah pri Trstu. Potreba po lastnem »Delavskem domu« je bila v tem industrijskem mestecu nujna. Zavedni in požrtvovalni miljski sodrugi so zbirali četa in leta svoto, ki jo je zahtevala zgradba lastne hiše. Sodrugom so prisloščile na romčje še tržaške delavske konsumne zadrage; stara želja miljskih delavcev se je tako uresničila. V središču mesta se dviga najzno udobno poslopje. Delavci so lahko na svoj »Delavski dom« opravičeno ponosni. V pritličju imajo svoje prodajalne tržaške konsumne zadrage, ki so si že pred leti otvorile v Miljah svoja skladišča. V prvem nadstropju je velika dvorana, pripravna za shode, predavanja, predstave itd. Tudi za prostore raznih strokovnih, političnih in izobraževalnih organizacij je primerno poskrbljeno. Zgradba je po notranjosti in zunanosti okusno dovršena. — Miljski sodrugi so hoteli postaviti otvoritev lastnega doma s posebno slavnostjo, ki se je tudi sijajno odnesla. Priredili so shod in veselico, katere so se udeležili sodrugi iz Istre, iz Trsta in z Goriškega. Zastopane so bile razne organizacije, strankini listi in tržaška italijanska in slovenska politična odbora. Vse je obvladovalo odkrito navdušenje. Novo poslopje priča o dobri zavesti in veliki vztrajnosti socialističnega delavstva, ki si je postavilo nov temelj svoje razredne moči. V novem skupnem domu bo miljski proletariat nadaljeval pričetni boj za skupno osvobodjenje.

Balkanci se tepo.

V dosedanjih bojih so imeli Srbi znatne uspehe. Bolgarska je ukazala četam, da ustavijo operacije in je zahtevala enak ukaz od Srbov in Grkov. Vzajemna trojica posreduje za mir.

SRBSKI USPEHI.

Seststo Bolgarov ujetih.

Belgrad, 2. Zadnje uradne vesti iz Skoplja potrjujejo, da je operirala srbska armada večer ves dan z uspehom in naposled vrgla Bolgare iz Zletovacke in Bregalnice. Srbi so ujeli več kakor 600 Bolgarov, med njimi šestnajst častnikov in 52 podčastnikov. Srbske čete nasledujejo Bolgare.

Krupište zavzeto; šest topov osvojenih.

Belgrad, 2. Po vestih iz Skoplja so Srbi vzeli Krupište po krvavi bitki. Bolgari so na tem mestu že enkrat napadli Srbe, iz česar se je ponovno razvila bitka in so bili Bolgari zopet odbiti. Včeraj se je vršil naskok ob celi fronti od Kektikve do Djevic in od reke Zletove do Neogazija, v Velandumu in v Strumici. Vsi napadeni kraji leže na ozemlju, ki so ga okupirali Srbi. Glavni zbor je operiral na črti proti Ovčjem polju. Tukaj je bilo utaborjenih več bolgarskih bataljonov. Kakor zatrjujejo vesti iz Skoplja, sta zaznamovali dva srbska uspeha v Drevenodu, štiri kilometre jugovzhodno od Zletove, tudi še na srbskem ozemlju, kjer so srbske čete z bajonetom vzele šest bolgarskih topov in štiri vozove z municijo, ter pri Trogerodu, šest kilometrov južno od Štipa, tudi na srbskem ozemlju, kjer so Srbi obkolili eno bolgarsko stotnjo, da se je morala vdati.

Vesti o okrutnostih.

Belgrad, 2. Uradna poročila iz Skoplja pravijo, da so Bolgari z bajoneti naskočili srbske ranjence pri Štipu, ki so bili nameščeni pod šotori in niso mogli biti o pravem času odpeljani. Med njimi je bilo nekoliko častnikov, ki so bili pred par dnevi gosti bolgarskih častnikov v sosedni poziciji in so se dali z njimi skupaj fotografirati.

Povesti o prevarah.

Belgrad, 2. V bojih okrog Štipa se je neki bolgarski oddelek blizal srbski bateriji pod belo zastavo, češ da prestopi rajši k Srbom, kakor da bi se udeleževal bratomorne vojne. Ko so topovi obmolknili, so pa Bolgari izvršili napad

z bajonetom. Kmalu nato so Srbi vzeli baterijo. (Slovanski bratje bodo že poskrbeli, da bo imela Evropa kaj pisati o podlosti slovanskega značaja. Ne bo treba dolgo čakati, da pridejo enake vesti tudi z bolgarske strani.)

Srbske izgube.

Belgrad, 2. V včerajšnjih bojih so imeli Srbi 1400 mrtvih in ranjenih, med njimi 40 častnikov. Četudi so bile na srbski strani angažirane samo prednje straže, ki so bile številno mnogo slabše od bolgarskih, so vendar Srbi držali vse svoje pozicije do večera. Bolgari so bili odbiti na celi črti. Dva srbska bataljona sta preprečila dvema bolgarskima polkoma prehod preko Vardarja pri Djevaljeli. Srbske čete niso dobili pojačanja pred poldnevom. (Malo preveč hrepencnja po bahariji je že v srbskih vesteh.)

Boji se nadaljujejo.

Belgrad, 2. Danes so se nadaljevali boji na celi črti. Srbske čete urno napredujejo proti Štipu in Kočani. Ena bolgarska stotnija, ki se ni mogla pravočasno umakniti, je zdaj pri vasi Trogerod. Bolgari so morali zapustiti pri Drenky, kjer se je razvil krvav boj, brzostrelna baterija.

NASKOK NA RETKE BUKVE.

Belgrad, 2. Najvažnejšo bolgarsko pozicijo Retki Bukvi so zavzeli Srbi po litem boju z naskokom. (Retki Bukvi leži južno od Krive Palanke na višavi 1770 metrov.) Po vestih iz Skoplja nasledujejo Srbi na celi črti odbite Bolgare.

200.000 mož v boju.

Pariz, 2. »Journal« poroča iz Belgrada: Bitka med Srbi in Bolgari dobiva enak obsek, kakor ona pri Kumanovem. Obe armadi sta štel vsaka po stotisoč mož. Glavne pozicije so okrog Skoplja. Bolgari so skrbno pripravili svojo ofenzivo in so se posluževali tudi prevar. (Slava slovanskemu imenu! Bodimo ponosni tudi mi!) Srbski častniki so bili od Bolgarov povabljeni na banket, in ko so se vračali, so jih Bolgari spremili kos pota. Nekoliko minut nato je bil izdan ukaz za naskok, in vsi srbski častniki, ki

so bili gosti Bolgarov, so bili ubiti. (To je bi bilo za literaturo prav porabno, ampak bratje Srbi bodo morali že malo počakati, preden bomo verjeli vse te istorije. Značilne pa so te pove-
sti za slovansko vzajemnost.)

ODBITO PREMIRJE.

Dunaj, 3. Iz Beograda poročajo z včeraj-
šnjim dnem: Včeraj popoldne so Bolgari zahte-
vali nekoliko ur premirja, da morejo pokopati
svoje mrtve in oddati ranjene v oskrbo. Srbi
so odklonili to zahtevo, češ da bodo mrtve
sami pokopali in za ranjence bolj skrbeli kakor
Bolgari.

ŽRTVE V SOLUNU.

London, 3. »Daily Telegraph« poroča iz
Soluna: Pri razoroževanju Bolgarov v pone-
deljek in torek je prišlo do ljutih bojov. Ob
»Grand Hotelu« je trajal boj eno uro, preden se
je vdalo 50 bolgarskih vojakov in četašev. Ob
polu 7. zvečer se je pričelo bombardiranje po-
slopij, v katerih so bili Bolgari. Po treh urah
se je vdala prva hiša s 40 možmi. Notri so našli
80 mrtvih in ranjenih. Grki so občudovali hra-
brost Bolgarov.

PERESNA VOJNA.

Bolgarski protest v Beogradu.

Sofija, 3. Uradno poročajo: Z ozirom na
srbsko noto o zadnjih dogodkih je bolgarska
vlada naložila svojemu poslaniku v Beogradu,
naj izjavi, da Bolgarska ni ne želela ne provo-
cirala teh dogodkov, za katere pada odgovor-
nost na srbsko vlado. Bolgarska vlada je še
pred izročitvijo srbske note izdala ukaz, da se
ustavijo operacije in je ponovila ta ukaz, za-
hitev pa, da se izda tak ukaz tudi srbskim če-
tam, sicer odklanja vsako odgovornost.

Bolgarski protest v Atenah.

Sofija, 3. Bolgarski poslanik v Atenah je
dobil nalog, da protestira proti postopanju grš-
kih oblasti proti generalu Hesperiu in Bolga-
rom v Solunu. Bolgarska dela grško vlado od-
govorno za vsak korak zoper Bolgare v So-
lunu. Na grške pritožbe zaradi spopadov med
Orki in Bolgari vztraja vlada na tem, da so
bili Bolgari provocirani, sicer ne bi bili imeli
Bolgari kaj opraviti v Pravišti, ki je strateško
brez pomena, ampak bi bili korakali ravno proti
Solunu. Sicer pa je uvedena preiskava in izdan
ukaz, da se ustavijo boji. Bolgarska vlada pri-
čakuje, da izda tak ukaz tudi grška vlada.

Srbski kurir ni bil nadlegovan.

Sofija, 3. Vest, ki jo je razširil srbski ti-
skovni urad, da je bil kurir srbskega poslani-
štva v Caribrodu zadržan od bolgarskih mej-
nih oblasti, je povsem napačna. Preiskava je do-
gnala, da se je kurir odpeljal z navadnim vla-
kom v Srbijo, ne da bi ga bile bolgarske oblasti
količkaj nadlegovale. Snoči se je vrnil s tovr-
nim vlakom.

PRED NAPOVEDJO VOJNE.

Beograd, 2. »Zastava« poroča, da se bodo
prekinitve diplomatske zveze med Srbijo in Bol-
garsko in se napovedala vojna.

Vojna bo kratka.

Beograd, 2. V političnih krogih je napravil
odločni nastop vlade proti bolgarskim provo-
kacijam in uspešno napredovanje srbskih čet
najboljši vtisk. Računa se, da bo vojna, ki grozi,
da se izpremeni v strahovito bratovorno klan-
je, kmalu končana, ker gresta obe stranki za
tem, da čim hitreje oslabita nasprotnika.

BOLGARSKA MIROLJUBNOST.

Sofija, 3. Bolgarska vlada je izdala nov
ukaz, da naj bolgarske čete ustavijo operacije
in se omeje na defenzivo. O tem ukazu je ob-
vestila tudi srbsko in bolgarsko vlado. Mini-
strski predsednik dr. Danev se še vedno trudi,
da bi rešil mir, v čemer ga vzpodbujajo zlasti
poslaniki vzajemne trojice. Srbska in bolgar-
ska vlada sta tudi obveščeni, da je Danev pri-
pravljen odpotovati v Peterburg. Vtisk v poli-
tičnih krogih je ta, da je rešitev miru odvisna
edino od Srbije in Grške, kjer je pa bojevitost
silno narasla. Tukaj so prepričani, da hočejo v
Srbiji vojno. Vprašanje je, če se bo posrečilo
vplivu vzajemne trojice v Beogradu in v Ate-
nah ohladiti razgrete duhove.

ALI JE VOJNA?

Sofija, 3. (Ob 1. zjutraj.) Ob 6. zvečer je
potekel rok, ki ga je Bolgarska dala Srbiji in
Grški, da ustavi sovražnost, Bolgarski par-
lamentar je naznanil srbskemu poveljništvu, da
nastane za Bolgarsko casus belli (povod vojne),
ako ne bodo sovražnosti dotlej ustavljene. Dosle-
dne še ni zanesljivih vesti, če je do določene
ure nastal mir.

RUMUNSKA MOBILIZACIJA.

Bukarešt, 2. Tukaj smatrajo položaj za
tako kritičen, da se za danes pričakuje mobiliz-
acija. Poslaniki vzajemne trojice so neprene-
homa na nogah in so ponoči večkrat konferirali
z ministrom za zunanje zadeve. Člani silistrij-
ske komisije so odpoklicani, ker je vpričo voj-
nega stanja Bolgarske nemogoče nadaljevati
razprave.

Rumunska izjava.

Bukarešt, 2. Rumunska vlada izjavlja, da
z nameravano mobilizacijo ne ovirata bol-
garskih operacij.

DEMONSTRACIJA ZA VOJNO.

Bukarešt, 3. Snoči so hujšači pod vod-
stvom nekaterih nacionalističnih poslancev

uprizorili cestno demonstracijo za vojno. De-
monstrirali so tudi pred srbskim poslaništvom
in klicali proti Bolgarski.

ANGLIJA BO POSREDOVALA.

London, 3. Da podkrepi rusko in franco-
sko prizadevanje za rešitev miru, namerava an-
gleški kabinet storiti primerne korake. Grey je v
ta namen stopil v stiko z vladami veselil.

Zadnje vesti.

ČESKA KRIZA.

Seja deželnega odbora.

Praga, 2. Današnja seja deželnega odbora
se je odgodila. Na začetku se je prišla češka
deputacija 50 članov najprej k deželnemu mar-
šalu in potem v zbornico protestirat proti na-
meravani omejitvi deželne ustave. Deželni mar-
šal se je takoj odpeljal k namestniku ter mu je
poročal o vznemirjenem razpoloženju. Seja de-
želnega odbora se je nato odgodila.

**HRUPNI PRIZORI PRI POGREBU UMOR-
JENE PROSTITUTKE.**

Dunaj, 2. Danes popoldne je bil pogreb umor-
jene prostitutke Marije Schmidtove iz bolniš-
nice. Udeležba je bila ogromna. Ob obeh stran-
nih cestah se je nabralo toliko občinstva, ki je
pritiskalo proti cestni železnici, da je bil promet
na progi ustavljen. Radovedneži so hoteli udreti
na dvorišče, a ker so bila vrata zaprta, so pri-
čeli silno razgrajati. Pogrebni sprevod je šel
nato po stranskih potih, a ljudje so drli skozi
stranske ulice na Währingerstraße, kjer se je
pomikal sprevod.

Morilec Schmidtove prijet?

Dunaj, 3. Na draždanskem kolodvoru so
aretirali brezposelnega knjigoveškega pomoč-
nika Friderika Klasena, ker ga dolže, da je or-
opal neko prodajalno v Draždanih. Klasen je
dejal, da se je pripeljal 28. junija z Dunaja v Draž-
dane. Policija meni, da je Klasen morilec du-
najske prostitutke Schmidtove, ker soglašala nje-
gova zunanost z opisom morilčevem. Umor
Schmidtove je bil 29. junija. Klasen je pa naj-
brže namenoma dejal, da je prišel 28. v Draž-
dane, da s tem dokaže svoj alibi.

TISZA POJDE V ZAGREB.

Zagreb, 3. V tujakšnih madjaronskih kro-
gih potrjujejo, da pride grof Tisza tekom tega
meseca v Zagreb, da se pouči o položaju. Tu-
kaj bo nadaljeval svoja posvetovanja z vladni
prijaznimi političarji. Še preden pride Tisza
sem, bo Cuvaj odstavljen in grof Pejačević
imenovan za hrvatskega ministra. Imenovanje
Akurtija se je definitivno opustilo. Madjaron-
ski Srbi priporočajo bivšega velikega župana
Hidegethya, osebnega prijatelja Tisze, (gliha
vkup štrliha!) za bana.

ANDRASSY SNUJE NOVO STRANKO.

Budimpešta, 3. Grof Andrássy je razpo-
slal svojim političnim prijateljem okrožnico, s
katero jih poziva, naj mu naznanijo osebe, ki
se zanimajo za ustanovitev nove stranke.

IZGNAN ANGLEŽ.

Strassburg, 3. Angleški inženir Webb, ki je
imel vojaškim oblastim ponuditi aeroplane neke
francoske trdnjave v Remesu, je bil izgnan, ne
da bi mu bili naznanili kakšne razloge. Baje so
se zbal, da bi kot tehnik lahko preveč videl.

KONFLIKT V RUSKI DUMI.

Peterburg, 3. Konflikt z vlado se je porav-
nal na ta način, da bo predsednik dume ob za-
ključku zasedanja sam grajal reakcionarne go-
vore, ki so napadali ministre. Vlada je zado-
voljna s to rešitvijo.

BOMBA V ROKAH OTROKA.

Paris, 3. »Havas« poroča iz Lizbone: Na
vogu neke ulice je eksplodirala bomba in
raztrgala nekega dečka na kose. Baje je dotični
deček nosil bombo, pa mu je padla iz rok. Kosi
so ranili nekega moškega, ki je bil okrog 100
metrov oddaljen.

OD SREČE SE JE ONESVESTIL.

Bruselj, 2. Zaviralec Nahant iz Arlona je
zadel 1 milijon frankov na srečko razstavne lo-
terije v Charleroiu. Nahant je imel po sedem-
deset frankov na mesec. Ko je izvedel o svoji
sreči, se je onesvestil.

ŠTIRIDESET SAMOMOROV ŽENSK.

Mehiko, 3. V Durangu, ki je v rokah vsta-
šev, je 40 žensk izvršilo samomor, da uidejo
nezaslišanim izgredom revolucionarjev, ki po-
žigajo hiše in ne rešpektirajo ne domačih ne
tujih zastav. Mestu preti lakota. Vlada priprav-
lja rešilno kolono, da jo odpošlje v Durango.

Trst.

— »Železnica«, glasilo železničarskih so-
drugov, je bil zopet zaplenjen. Tržaški cenzor
ima ta list posebno na piki. Ni je skoraj števil-
ke, ki bi ne bila zaplenjena. Cenzorjeva vne-
stost presega že vse meje. Zadnji je zaplenil
kar cela dva članka. En članek se peča iz-
ključno z razmerami pri državno železniški
upravi in kritizira sistem, ki ga je uvedel v
tržaškem železniškem obratu ravnatelj Galam-
boš. Zaman bi se iskal v tem članku vzrok
konfiskacije. Drugi članek opisuje stvarno raz-
mere v državnem zboru. Po najbolj nazadnjaški

interpretaciji tiskovnega zakona bi bila za-
plemba nemogoča. Navsezadnje se nam vsi-
ljuje prepričanje, da se vrši to vztrajno prega-
nianje železničarskega socialno demokratičnega
glasila po volji in naročilu železniške uprave,
ki se boji pogumne kritike »Železničarja«. Ver-
jamemo, da je vladi in državno železniški
upravi železničarsko gibanje nevšečno. Dvo-
mimo pa, da bi se komu posrečilo zatreti to
gibanje potom večnega zaplenjevanja železni-
čarskega glasila. Tudi nismo pripravljeni trpeti
nadalje sistema, vrednega predmarčne dobe.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdala in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Teodor Kunc
Prešernova ulica št. 5, I. nadstropje.

Damski modni salon
za angleška in francoska
.. dela se priporoča. ..

Pozor!
50 tisoč parov črevljev
4 pare črevljev za K 8.50.
Zaradi vstavljenja plačil večih velikih fabrik se mi je naro-
čilo, da veliko množino črevljev globoko pod izdelovalno
ceno prodam. Prodajam torej radi tega vsakomur 2 para mo-
ških in 2 para ženskih črevljev, z zbitimi podplati, rujava
ali črna usnje, jako elegantna najnovejša fazona, velikost po
številki. Vsi 4 pari stanejo le K 8.50. Razpošilja se po po-
vzetju. A. GELB, izvoz čevljev, Krakov. W. 83. Zamena
dopustna, tudi denar nazaj.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na
tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je
odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila spre-
jema lekarna **G. Piccoli, Ljubljana.**

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska
Ljubljana Prešernova ulica št. 3 **Ljubljana**
je imela koncem leta 1912.

**660 milijonov kron denarnega prometa, 42 milijonov kron
vlog in 1 milijon 300 tisoč kron rezervnega zaklada.**

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo
c. kr. dež. vlade. Za varčenje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Moderni klobuki za gospode
trdi in mehki, najnovejših oblik in barv,
**slamniki, čepice, vse v nedvomljivo naj-
večji izbiri in najboljši kakovosti iz
prvih svetovnih tvornic po zelo skromnih
stalnih cenah z 10% popustom v**

Modni in športni trgovini

P. Magdić, Ljubljana, nasproti
glavne pošte.

Javna dražba
Predovičevih posestev
se vrši dne 7., 8. in 9. julija ob 9. uri
dopoldne pri c. kr. okrajnem sodišču v
Ljubljani soba šte. 18.

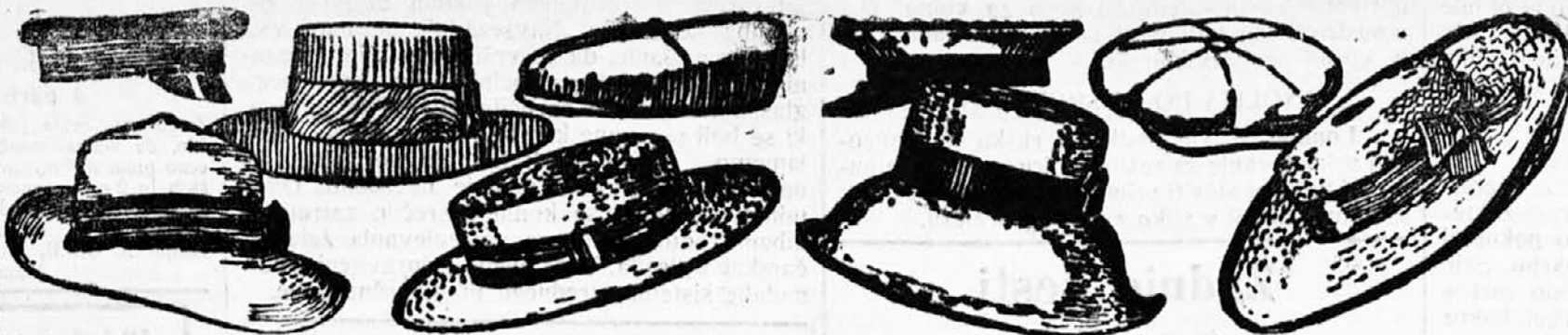
Najmanjši ponudek znaša za hiše s pritlikino in
sicer: na Ambroževem trgu šte. 7 (75.530.— K), go-
spodarsko poslopje istotam (9590.— kron), na Poljanski
cesti šte. 60 (109.200.— K), na Zaloški cesti šte. 67
žandarmerija (11.600.— K), na Zaloški cesti šte. 18
pošta (11.480.— K), ob Zaloški cesti šte. 9 (3.720.— K),
za žrebčarno na Selu šte. 7, gostilniško poslopje
(36.980.— K), v Hradeckega vasi šte. 20 (7.610.— K),
za hleve in gospodarsko poslopje Poljanski cesti št. 60
(56.280.— K), za svinjsko pitališče s hišico in vodnja-
kom (17.470.— K), hiša Predovičevo selo 22 (37.640 K).

Pojasnila dajejo: c. kr. okrajno sodišče v Ljub-
ljani, soba šte. 18, Ljubljanska kreditna banka in
g. dr. Karl Triller, odvetnik v Ljubljani.

„SLAVIJA“

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI, ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se najpogosteje
pogodbe, posebno za življenje in proti požaru le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in sklada zavarovalne
prekripljenje za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom. Življenske police banke „Slavije“ so ne-
izpodbitne in nezapadljive. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrodelnim namenom in stremi za izboljšanjem in oša-
mosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond nad K 58 milijonov jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življen-
skega oddelka K 2.733.740-70 Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 123.257.695 77. Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštne prosto

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“ VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

Delavske konsumne zadruge za Trst, Istro in Furlanijo v Trstu

(registrovana zadruga s omejenim jamstvom)

Vred velikega dohoda blaga v

skladišče za oblačila

ulica Raffineria šte. 3

so štirje oddelki:

konfekcija - manufaktura == pokrivala - obuvala ==

popolnoma oskrbljeni z zadnjimi novostmi za nastopajočo

pomladansko in letno sezono.

Cene:

Konfekcijski oddelk:

	meter od	do
Gotove obleke za moške iz najmodernejšega blaga	K 22-80	naprej
Gotove obleke za dečke	16-50	
Gotove obleke za dečke s kratkimi hlačami	12-	
Kostumi za otroke	6-	K 15-
Povrtniki in raglani za moške	28-	50-
Moške obleke iz platna	14-50	naprej
Obleke za dečke	9-	
Kostumi za otroke	4-40	

Sacco Alpagas črni, modri in sivi v veliki izbiri.

Obleke po meri:

Izgotovljene v lastni krojačnici po najnovejših vzorcih in v najfinjšem rezu ter natančno izdelane.

Moške obleke švičeta	K 48-	naprej
Moške obleke iz počesane volne	52-50	
Moške obleke iz počesane volne, modre	48-	
Moške obleke iz črnega prikata itd.	55-50	
Povrtniki in raglani za moške	85-	

Oddelk manufaktur:

Voljeno blago za ženske obleke:	meter od	do
Švičeta modri in barvani	K 2-	K 4-50
Drap de Dame	2-10	3-50
Gross de Coth	4-50	7-
Alpaca (švica)	2-20	4-
Popeline, v barvani in črni	2-20	3-40
Voile iz volne	1-28	1-60
Mousseline, gladki in risani	2-	3-50

Svilnato blago:

	meter od	do
Ponges v barvah	K 1-10	K 1-50
Duchesse za bluze	2-20	3-
Svile in mousseline v izpreminjivih barvah	1-60	3-30
Svile za podloge v barvah	1-60	2-20
Topelin-Eolienne	5-20	6-
Duchesse Brillant, gladki	3-	naprej
Svila liberty, črtana	3-40	
Taffetas visoki za krila	2-80	K 4-
Croise iz svile v izpreminjivih barvah	3-80	naprej
Taffetas črtan (novost za bluze)	2-80	K 4-

Blago iz platna:

	meter od	do
Panama, beli in barvani	K -96	K 1-60
Etamine, barvan (visokost 120 cm)	2-	
Marquessette iz črne volne	4-	
Eponge, beli in barvani	3-	
Voile iz bombaža	-52	-70
Brillantin, beli in barvani	-72	
Brillantin prozorni	1-20	
Tercalle v najlepših risbah	-52	-90
Batiste gladki in risani	-80	1-20
Liberty za bluze	1-10	1-80
Serpe iz platna in šali (fantasie)	4-50	9-
Serpe iz barvane garze	3-50	5-

Čipke za bluze in okraske 1- 6-
Vrhutega se izdelujejo ženske obleke 36- naprej

Oddelk pokrival:

	komad od	do
Mornarske kape iz slame za dečke	K 1-50	K 9-20
Slamniki garnirani za otroke in dečke, zadnji vzorec	3-	11-
Slamarske kape iz slame za dečke in moške	2-	naprej
Slamniki, katere se lahko zvije v različnih oblikah	2-	
Slamniki, panama za moške	15-	K 40-
Klobuki iz platna za moške in dečke	1-50	naprej
Klobuki iz platna, garnirani za otroke in dečke	3-80	naprej
Kape iz sukna in iz platna za dečke	-80	3-
Mornarske iz platna, bele in naravne, za oprati	1-20	naprej
Kape iz platna in svile za moške	1-	6-
Burski klobuki iz kože in platna za dečke	1-	6-
Klobuki iz klobučevine letni od prvih italijanskih tovarov	3-	9-
Klobuki trdi (katranirani) od I. zadruga klobučarjev na Dunaju	4-80	10-80
Specialiteta trdih klobukov angleških in francoskih	-	11-80
Dežniki iz pavole za moške in ženske	2-80	4-
Dežniki iz polžide	4-80	8-
Dežniki iz žide	9-	12-
Dežniki-palice za moške	11-80	11-40 18-
Palice za izprehod	-80	naprej

Oddelk obuval:

Specialiteta ameriških obuval iz ševron in boks kalp.	par od	do
Čevlji „Derby“ za moške	K 11-40	K 15-
Čevlji z gumbi, krasni	13-	16-
Čevlji „Triumph“	12-80	15-80
Čevlji z elastičnimi stranicama	8-70	13-
Ženski čevlji ameriške in francoske forme.		
Ženski čevlji „Oscarie“	K 10-40	K 13-
Ženski čevlji „Chevreux“	10-	15-80
Ženski čevlji „Chevrette“	9-30	12-
Čevlji za dečke v vseh oblikah:		
Čevlji „Derby“ z gumbi, „Triumph“ itd.	K 7-	K 11-
Čevljički za otroke	1-20	5-
Čevlji, nizki ameriški, črni in barvani za dečke in moške	11-80	16-
Čevlji nizki za ženske, črni v barvah iz Chevreux-a in Oscarie:		
Čevlji nizki za ženske, „Derby“	par od	do
Čevlji nizki za ženske z gumbi	K 9-	K 14-
Čevlji nizki za ženske, odprti	9-30	15-80
	7-40	11-70
Obuvala za otroke — čevlji fantazije, v barvah in beli — sandali — čevlji iz platna itd.		

Skladišče za oblačila je odprto ob delavnikih od 8. jutraj do 1. popoldne in od 3. do 7. zvečer: ob praznikih od 8. jutraj do 1. popoldne.

Ravnateljstvo.

